

Miniaturk Parkı Kullanıcılarının Estetik ve İşlevsel Açından Karşılaştıkları Sorunların Saptanması*

Elif Lütüye KUTAY¹

Güniz AKINCI KESİM²

Geliş Tarihi: 06.05.2008

Kabul Tarihi: 30.07.2008

Öz: Küçük ölçeklerdeki minyatür yapıların ya da yerleşim alanlarının sergilendiği minyatür parklar, eğitici, öğretici ve rekreasyona olanak sağlayan fonksiyonuyla birden fazla işlevi bir arada barındıran kamusal açık alanlardır. Ülkemizde de 2003 yılında Haliç'in Söğütözü semtinde dolgu bir kıyı üzerinde kullanıma açılan bir minyatür park olan Miniaturk, küçük ölçülerdeki minyatür yapıları içermektedir. Bu çalışmada Miniaturk'ün estetik açıdan sorunlarını belirlemek ve analizlerini yapmak üzere alanda gözlemler yapılmış, ayrıca alana gelen rasgele seçilmiş 300 kişiye farklı dönemlerde yarı standart anket formları da uygulanmıştır. Anket verileriyle, alana gelen kullanıcı profili yüzde değerleriyle ortaya çıkarılmış ve kullanıcı profili ile alanda karşılaşılan sorunlar arasında korelasyon analizi yapılmıştır. Elde edilen veriler, bulgular bölümünde çizelgelerle belirtilmiştir. Sonuç olarak hem planıcı ve hem de kullanıcı bakış açısıyla alanda karşılaşılan sorunlar tartışılmış ve alternatif çözüm önerileri ortaya konulmuştur. Bu önerilerden bazıları, Miniaturk'ün çevresinin bitkilendirilmesi ve iyileştirilmesi, iç sirkülasyonunun yeniden ele alınması ve düzenli bakım yapılması olarak sıralanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Miniaturk, alan kullanımı, Haliç, açık ve yeşil alan

Determining of the Aesthetic and Functional Problems that the Miniaturk Users Face with

Abstract: The miniature parks in which the small scaled miniature structures or settlement fields exhibited are multi purpose open fields which serve for educational, instructional and recreative purposes. Miniaturk which was established in 2003 in Istanbul / Turkey has been at Sutluce quarter of the Golden Horn, exhibits the small sized miniature structures. In this study, in order to determine aesthetical problems of Miniaturk several observations had been made along with a semi standard survey which was applied to randomly chosen 300 people who visited the park on several dates. The survey outcomes and the visitor profiles have been examined and evaluated on percent scale and the visitor profiles and the problems encountered had been compared and analyzed correlationwise. The data obtained exists on the outcome chapter as tables. Finally; the problems encountered had been discussed both as a planner and a user point of view and alternative solutions had been presented. Some of these solutions has been arranged that planting and improving vicinity of Miniaturk, to consider of inner circulation again and maintaining systematically.

Key Words: Miniaturk, land use, Golden Horn, open and green area

Giriş

Minyatür park, herhangi bir model ya da minyatür yapıların kamuya açıldığı peyzaj alanı olarak tanımlanabilmektedir. Minyatür parklar, çeşitli kasaba ve kentlerin küçük ölçüleri olarak düzenlendikleri gibi, küçük ölçülerde bazı yapıların sergilendiği alanlar da olabilmektedir (www.miniatureparks.org).

Minyatür parklar, tüm kamusal açık ve yeşil alanlarda olduğu gibi, bir taraftan alana gelen kullanıcıların rekreasyonel taleplerine olanak sağlarken diğer taraftan da eğitici ve öğretici özellikleriyle kültürel gelişimi destekleyici açık hava müzesi niteliğindeki mekânlardır.

Minyatür parkların 1900'lü yıllardan beri geliştiği düşünülmektedir. Nitekim insanlar, küçük minyatür yapılar ve trenleri kendi özel bahçelerinde kullanmışlardır. İlk gerçek "minyatür parklar" ise yine bu tarihlerde kamuya açılmıştır. En eski orijinal minyatür park, İngiltere'nin yaklaşık 45 km. kuzeybatısında Bekonscot'da 1929 yılında açılmıştır (www.i-a-m-p.org).

Dünya'da yaklaşık 35 adet minyatür park bulunmaktadır. İlk olan Bekonscot'tan sonra Hollanda'da Madurodam ve diğerleri açılmıştır (www.miniatureparks.org).

* Yüksek Lisans Tezi'nden hazırlanmıştır.

¹Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniv. Mimarlık Fak. Şehir ve Bölge Planlama Bölümü-İstanbul

²Düzce Üniv. Orman Fak. Peyzaj Mimarlığı Bölümü-Düzce

Yeni minyatür parklar, çoğu zaman çeşitli nedenlerle açılmakla birlikte bir kısmı, yardım amaçlı para kazanmak için ya da ticari bir işletme olarak, bir kısmı ise turistleri bilgilendirme amaçlı açılmaktadır. Ancak günümüzde, Avrupa'da ve tüm dünyada hem çocuklar hem de yetişkinler için eğlence ve oyun alanlarıdır (www.miniatureparks.org).

1980'lerden itibaren postmodern sürece girişle birlikte bireysel farklılıklara dayanan kullanıcı tercihleri kentsel tasarımlarda önem kazanmıştır. Bu çalışmada da, bireysel farklılıkları dikkate alan bir yaklaşım sunulmuştur.

Bu amaçla, alana gelen kullanıcıların profili, estetik açıdan karşılaşılan sorunların aritmetik ortalamaları ve kullanıcı özellikleri ile estetik açıdan karşılaşılan sorunların ilişkisi belirlenmiş, tüm bunlara bağlı olarak alanın mevcut sorunlarına öneri getirilmeye çalışılmıştır.

Materyal ve Yöntem

Kentsel açık ve yeşil alanlar içinde giderek önemleri artan minyatür parkların Türkiye örneği olan Miniaturk, çalışma alanı olarak seçilmiştir. Çalışma alanının seçilmesinde, Miniaturk'ün mevcut sorunlarına öneri getirme düşüncesi etkili olmuştur.

Araştırma alanı Miniaturk, İstanbul'da Haliç'in kuzey kıyılarından Söğütözü mevkiinde olup, kıyıya

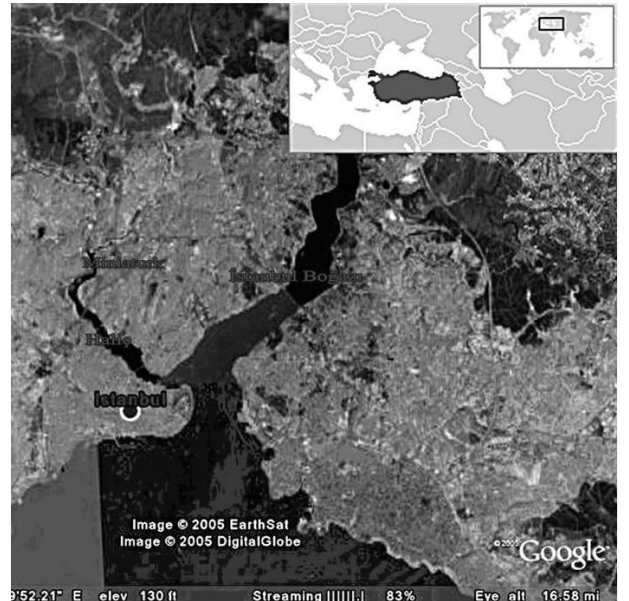
paralel konumlanmaktadır. Miniaturk'ün batısında Haliç, doğusunda çift yönlü araç yolu, kuzeyinde ve güneyinde ise kamuya açık kentsel rekreasyon alanları bulunmaktadır (Şekil 1).

Miniaturk parkında, alandaki mevcut sorunlarla, alana gelen kullanıcı profili arasındaki ilişkiyi tespit etmek üzere kullanıcılara uygulanan bir anket çalışması yapılmıştır. Ayrıca, araştırma konusu ile bağlantılı daha önce yapılmış literatür taranmış, alan çeşitli gözlemlerle yerinde incelenmiştir.

Bu çalışmada, kullanıcılara uygulanan anketin estetik olarak gözlemlenen sorunların ortaya konulduğu bölümü değerlendirilmiştir.

Anket çalışması, Miniaturk alanına gelen kullanıcı grubuna 2005-2006 yılı Kasım-Mayıs ayları arasında uygulanmıştır. Alanda öncelikle 30 kişiye ön anket çalışması yapılmıştır. Değerlendirmeye alınan anket formları, ön anket sonucuna göre oluşturulmuştur.

Çalışma alanında istenilen verilere ulaşabilmek için en az 250 kişiye anket yapılmasının yeterli olacağı düşünülmüştür. Ancak eksik ve yanlış doldurulmalar göz önüne alınarak 300 kişiye anket yapılmıştır. Anketler sonucunda elde edilen veriler, bilgisayar ortamında istatistik analizi olan SPSS (*Statistical Package for the Social Sciences* - Sosyal Bilimler için İstatistiksel Paket) programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Şekil 1. Miniaturk'ün Konumu (Google Earth 2005)

Miniaturk'ün Tasarım Kriterleri: Miniaturk projesi için hazırlanan ilk taslaklar, Avrupa'daki üç önemli örnek incelendikten sonra değerlendirilmeye alınmamıştır (Şekil 2). Proje yeniden tasarlanarak şimdiki çalışmaya esas oluşturan tasarım geliştirilmiştir (Şekil 3). Ancak bu çalışmanın da, o dönemde ülkenin ekonomik krize girmesiyle, üzerinde bazı değişiklikler yapılmış ve Miniaturk son haline getirilmiştir (Şekil 4) (Anonim 2003a).

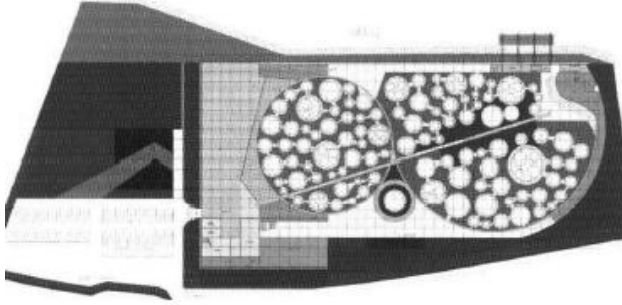
Mimar Murat Uluğ tarafından projelendirilen Miniaturk, Anadolu, İstanbul ve Osmanlı Coğrafyasından seçilmiş özel eserlerin oluşturduğu üç ana bölümde ele alınmıştır. Bölümlerin küçük peyzaj düzenlemeleriyle birbirlerinden ayrılması ile sürekliliği sağlanmış, kullanıcıyı yönlendiren bir güzergâh ile sirkülasyonun sağlanması amaçlanmıştır (Şekil 4) (Anonim 2005).

Kullanıcıların alana girdiği anda farklı bir mekâna adım attıklarını hissetmeleri için bir rampayla

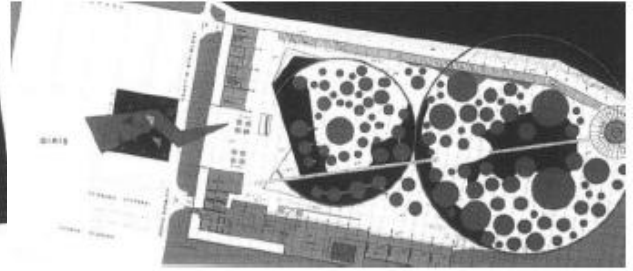
Miniaturk'e yüksek bir giriş sağlanmış ve alanın kuşbakışı izleneceği bir seyir terası tasarlanmıştır (Şekil 5) (Anonim 2005).

Yerleşme bünyesinde iki tür güzergâh düşünülmüştür. Birinci güzergâh tüm alanın yürüyerek gezilmesini olanaklı kılarken, ikinci güzergâh bir tren yolu olarak biçimlendirilmiştir (Anonim 2003b).

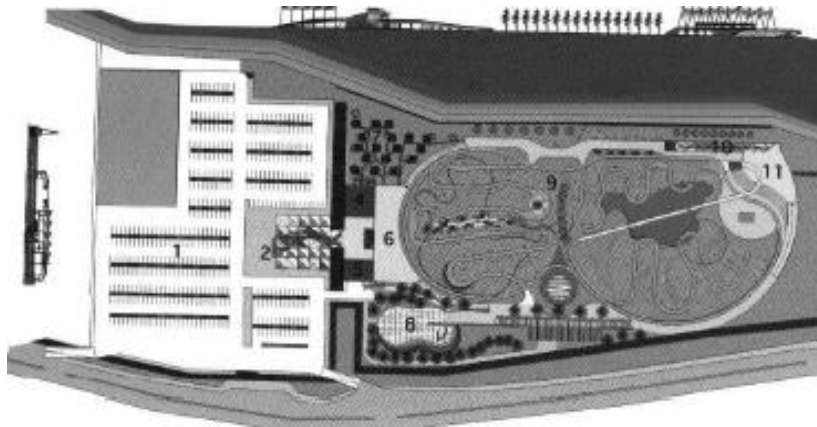
Motloch (2001)'a göre, farklı karakterdeki sirkülasyon tipleri kullanıcılar üzerinde de farklı etkilere neden olmaktadır. İki örnek üzerinde durulmaktadır. Bu örnekler; 1. Akıcı Hareket (*Fluid Movement*) adı verilen sirkülasyon tipi (), hızlı ve verimli hareketliliğe olanak sağlarken, boş zaman aktivitesini de hissettirmektedir. 2. Dolambaçlı Hareket (*Meandering Movement*) adı verilen sirkülasyon tipi () ise, kullanıcıya dalgın ve düşünceli bir etki vermekte, kasvetli bir etki bırakmaktadır. Miniaturk'te Dolambaçlı Hareket sirkülasyon tipi uygulanmıştır.

Şekil 2. Miniaturk Projesi İçin Hazırlanan İlk Taslaklardan Birisi (Anonim 2001)

Şekil 3. Miniaturk'ün Şimdiki Çalışmaya Esas Oluşturan Tasarımı (Osmanoğlu 2005)

Şekil 4. Miniaturk'ün Vaziyet Planı (1. Otopark 2. Giriş 3. Gişeler 4. Satış birimleri 5. Yönetim 6. Giriş Platformu 7. Restoran açık alanı 8. Çocuk oyun alanı 9. Maket Sergi alanı 10. Kafe 11. Seyir terası) (Anonim 2003a)

Şekil 5. Miniaturk'ün Panoramik Görünümü (Kesim 2003)

Bulgular

Miniaturk'e Gelen Kullanıcı Profili: Miniaturk alanında ankete katılan kullanıcıların % 42,5'i erkek, % 57,5'i kadındır.

Kullanıcıların en büyük kısmını % 60,2 ile 15-25 yaş arası oluştururken, en küçük kısmını % 1,3 ile 55 yaşından büyükler oluşturmaktadır. Alana gelen diğer yaş grupları % 16,1 ile 26-35 yaş arası, % 10 ile 15 yaşından küçükler, % 7,7 ile 36-45 yaş arası ve % 4,7 ile 46-55 yaş arası gruplardır.

Alanı, % 48,7 ile en büyük oranda lise mezunları ziyaret ederken, % 0,3 ile en az oranda okuma yazma bilmeyenler ziyaret etmektedir. Alana gelen kullanıcılar sırasıyla % 25,2 ile fakülte, % 9,1 ile ilkokul, % 7,4 ile yüksekokul, % 6,7 ile yüksek lisans ve üzeri, % 2,7 ile ortaokul mezunlarından oluşmaktadır.

Miniaturk'te kullanıcıların % 62,2 ile en büyük kısmını öğrenciler oluştururken, % 0,7 ile en küçük kısmını çiftçiler oluşturmaktadır. Alana gelen diğer meslek grupları sırasıyla, % 15,3 ile memur, % 6,1 ile serbest meslek, % 4,4 ile emekliler, % 3,4 ile ev hanımları ve % 1,7 ile işçilerden oluşmaktadır. Ayrıca ankete katılanların % 6,1'i diğer seçeneğini işaretleyerek mimar, mühendis gibi yanıtlar yazmış, ancak kategorilerini belirtmemişlerdir.

Miniaturk'e gelen kullanıcıların % 25,4'ü evlilerden, % 74,2'si ise bekarlardan oluşmaktadır.

Ankete katılan kullanıcıların % 82'si çocuk sahibi değilken, % 0,3'ü 4 ve daha fazla çocuğa sahip olanlardan oluşmaktadır. Ayrıca % 8,7'si 2 çocuklu, % 7'si 1 çocuklu, % 2'si 3 çocuklu bireylerden oluşmaktadır.

Miniaturk'e gelen kullanıcıların en yüksek oranla % 35,8'i evlerinde 4 kişi yaşarlarken, % 2,7'si en düşük

oranla 7 ve daha fazla kişiyle yaşamaktadırlar. Sırasıyla % 20,3'ü 5 kişi yaşarken, % 17,2'si 3 kişi, % 12,8'i 2 kişi, % 8,1'i 6 kişi ve % 3'ü 1 kişi (tek başlarına) yaşamaktadırlar.

Miniaturk'te ankete katılan kullanıcıların ailelerinin toplam aylık geliri en yüksek oranla %26,9 ile 1000-1500 YTL iken, en düşük oranla ise %12,9 ile 0-500 YTL dir. Sırasıyla kullanıcıların %24,4'ü 2000 YTL üzeri, %22,2'si 501-1000 YTL arası, %13,6'sı ise 1500-2000 YTL arası gelire sahiptir.

Miniaturk'e gelen kullanıcıların % 49'u İstanbul'dan, % 51'i ise yurtiçindeki diğer şehirlerden gelmektedir.

Ankete katılan kullanıcıların % 77,1'i alana ilk kez gelirken, % 3'ü alana 3. kez gelmiştir. % 13,5'i alana 2. kez, % 6,4'ü ise alana 4 ve daha fazla kez gelmiştir.

Miniaturk'e gelen kullanıcıların en yüksek oranla % 50,9'u arkadaşlarıyla, en düşük oranla % 2,2'si ise tek başına gelirken, % 19,3'ü aileleriyle ve % 12,6'sı ise kız/erkek arkadaşıyla gelmektedir. Ayrıca % 14,9'u diğer seçeneğini işaretleyerek toplu gezi ve tur gezileriyle geldiklerini belirtmişlerdir (Çizelge 1).

Kullanıcıların Estetik Açından Alanda Karşılaştıkları Sorunlar: Ankete katılan kullanıcılar, estetik açıdan karşılaştıkları sorunlar içinde en çok 1,75 aritmetik ortalama ile çevredeki yerleşimlerin kötü görüntü oluşturmasını sorun olarak görürken, en az sorun olarak 1,38 aritmetik ortalama ile maketlerin gerçek çevreleriyle düşünülmemesini görmektedirler. Alanda karşılaşılan diğer sorunlar sırasıyla, bazı eserlerin iç detaylarının algılanmaması, tarihi veya kültürel özelliği olmayan yapı maketlerinin bulunması, hizmet yapılarının (restoran, kafeterya, yönetim, vb..) olumsuz etkileri, maketlerin işlevsel bozukluğu ve bitkilerin maketlerle orantısız görünümü olarak belirtilmiştir (Çizelge 2).

Çizelge 1. Miniaturk'e Gelen Kullanıcı Özelliklerinin Yüzdelerle Dağılımları (Kutay 2006).

Kullanıcı Özellikleri	Kod	%
Cinsiyet	Erkek	42,5
	Kadın	57,5
Yaş	15'den küçük	10
	15-25	60,2
	26-35	16,1
	36-45	7,7
	46-55	4,7
	55'den büyük	1,3
Öğrenim durumu	Okuma yazma bilmiyor	0,3
	İlkokul	9,1
	Ortaokul	2,7
	Lise	48,7
	Yüksekokul	7,4
	Fakülte	25,2
Meslek	Yüksek lisans ve üzeri	6,7
	Serbest Meslek	6,1
	Memur	15,3
	İşçi	1,7
	Çiftçi	0,7
	Emekli	4,4
	Öğrenci	62,2
	Evhanımı	3,4
Medeni Durum	Diğer	6,1
	Evli	25,4
Çocuk sayısı	Bekar	74,2
	Yok	82
Kaç kişiyle yaşadığı	1	7
	2	8,7
	3	2
	4 ve daha fazla	0,3
	1	3
Aylık Gelir	2	12,8
	3	17,2
	4	35,8
	5	20,3
	6	8,1
	7 ve daha fazla	2,7
	0-500 YTL	12,9
501-1000 YTL	22,2	
1000-1500 YTL	26,9	
1500-2000 YTL	13,6	
2000 YTL üzeri	24,4	
Geldiği yer	İstanbul	49
	Yurtiçi	51
Kaçıncı Geliş	1	77,1
	2	13,5
	3	3
	4 ve daha fazla	6,4
Kimle geldiği	Kendim (tek)	2,2
	Kız/erkek arkadaşım	12,6
	Arkadaşlarımla	50,9
	Ailemle	19,3
	Diğer (Toplu geziler...)	14,9

Çizelge 2. Kullanıcıların Estetik Açısından Alanda Karşılaştıkları Sorunların Aritmetik Ortalaması (Kutay 2006).

Sorunlar	A.O.
Maketlerin gerçek çevreleriyle düşünülmemesi	1,38
Bitkilerin maketlerle orantısız görünümü	1,48
Bazı eserlerin iç detaylarının algılanmaması	1,70
Maketlerin sıralanma bozukluğu	1,51
Tarihi veya kültürel özelliği olmayan yapı maketlerinin bulunması	1,55
Çevredeki yerleşimlerin kötü görüntü oluşturmaları	1,75
Hizmet yapılarının (restoran, kafeterya, yönetim, vb) olumsuz etkileri	1,55

1: Hiç sorun yok 2: Biraz sorun var 3: Sorun var 4: Çok sorun var

Kullanıcı Özellikleri ile Estetik Açıdan Karşılaşılan Sorunların İlişkisi: Kullanıcı özelliklerinden sadece medeni durum, alanda estetik açıdan görülen hiçbir sorunla bağlantılı bulunmamıştır. Öğrenim seviyesi, estetik açıdan karşılaşılan tüm sorunlarla pozitif korelasyon göstermektedir. Miniaturk'e gelen kadınlar, erkeklere göre Est III (Bazı eserlerin iç detaylarının algılanmaması)'ü daha çok sorun olarak görmektedir. Alana gelen kullanıcılardan yaşça büyük olanlar, küçük olanlara göre Est V (Tarihi veya kültürel özelliği olmayan yapı maketlerinin bulunması) ve Est VII (Hizmet yapılarının olumsuz etkileri)'yi daha çok sorun olarak algılamaktadır. Kullanıcıların sahip oldukları çocuk sayısının artmasıyla ve alana geliş sayısının artmasıyla Est VII (Hizmet yapılarının olumsuz etkileri) arasında pozitif korelasyon bulunmaktadır. Miniaturk'e gelen kullanıcıların evlerindeki kişi sayısı ile Est II (Bitkilerin maketlerle orantısız görünümü), Est III (Bazı eserlerin iç detaylarının algılanmaması), Est IV (Maketlerin sıralanma bozukluğu) ve Est VI (Çevredeki yerleşimlerin kötü görüntü oluşturması) arasında negatif korelasyon bulunmuştur. Alana gelen kullanıcılardan gelir seviyesi yüksek olanlar düşük olanlara göre Est V (Tarihi veya kültürel özelliği olmayan yapı maketlerinin bulunması)'i ve ayrıca İstanbul dışından gelenler, İstanbul'dan gelenlere göre Est II (Bitkilerin maketlerle orantısız görünümü)'yi daha çok sorun olarak görmektedirler (Çizelge 3).

Tartışma ve Sonuç

Miniaturk'te alana gelen kullanıcılardan kadınlar % 57, 5 oranı ile, % 42,5 oranı ile erkeklere oranla daha yüksektir (Çizelge 1). Bunda kadınların hafta içi günlerle birlikte, erkeklere oranla daha çok serbest zamana sahip olmaları etkilidir.

Alana gelen kullanıcıların % 60,2 oranı ile en büyük kısmını 15-25 yaş arası kullanıcılar oluşturmaktadır (Çizelge 1). Bu yaş grubu, daha çok lise ve üniversite öğrencilerinden oluşmakta olup, gezi turları ve arkadaş ortamı ile kalabalık bir grup oluşturarak gelen kitlelerden oluşmaktadır. Bu yaş grubunu oluşturan kitlenin daha çok öğrencilerden oluşması da, kullanıcı grubunun en büyük bölümünü oluşturmalarında önemli bir etkidir.

Alana gelen kullanıcıların % 48,7 ile en büyük kısmını lise mezunları oluşturmaktadır (Çizelge 1). Bu sonuç, Miniaturk'e gelen kullanıcı profilinin belli bir eğitim seviyesi üzerinde olduğunu göstermektedir. Bunun nedeni, alanın aynı zamanda bir kültürel tanıtım alanı olması ve eğitim seviyesi yüksek olan insanların kültürel tanıtımlara daha çok ilgi göstermesidir. Bu nedendir ki kullanıcıların % 62,2 ile en büyük kısmını öğrenciler oluşturmaktadır. Kullanıcı profilinin en büyük kısmını öğrencilerin oluşturmasında öğrenci gezilerinin okul yönetimi tarafından organize edilmesi ve bu gezilerin toplu olarak yapılması da ayrıca etkilidir (Çizelge 1).

Çizelge 3. Kullanıcı Özellikleri ile Estetik Açıdan Karşılaşılan Sorunların İlişkisi (Kutay 2006)

	Cinsiyet	Yaş	Öğrenim	Medeni Durum	Çocuk sayısı	Kaç kişi yaşadığı	Gelir	Geldiği yer	Kaçını gelişti
Est I	,023	037	306**	,031	,045	,014	112	066	008
Est II	027	079	281**	,067	,017	,129*	119	127*	,032
Est III	126*	079	224**	,085	035	,127*	063	086	,039
Est IV	028	080	184**	018	,002	,176**	065	088	009
Est V	011	133*	278**	,010	031	,119	227**	058	085
Est VI	,070	116	272**	,023	019	,185**	121	066	071
EstVII	,034	205**	194**	,016	188**	,080	047	010	129*

*p≤0,05, **p≤0,01

Est I: Maketlerin gerçek çevreleriyle düşünülmemesi

Est II: Bitkilerin maketlerle orantısız görünümü

Est III: Bazı eserlerin iç detaylarının algılanmaması

Est IV: Maketlerin sıralanma bozukluğu

Est V: Tarihi veya kültürel özelliği olmayan yapı maketlerinin bulunması

Est VI: Çevredeki yerleşimlerin kötü görüntü oluşturması

Est VII: Hizmet yapılarının (restoran,kafeterya,yönetim,vb) olumsuz etkileri

Miniaturk'e gelen bekâr kullanıcılar, % 74,2 oranı ile evli kullanıcılara göre daha fazladır. Bu oran yine alana gelen kullanıcıların büyük bir kısmının 15–25 yaş arası kullanıcılardan oluşması ile paralel bir sonuç göstermektedir. Yine bu paralellikte kullanıcıların % 82'si çocuk sahibi olmayanlardan oluşmaktadır (Çizelge 1).

Kullanıcıların ailelerinin toplam aylık geliri en yüksek oranla % 26,9 ile 1000-1500 YTL iken, en düşük oranla ise % 12,9 ile 0-500 YTL dir (Çizelge 1). 0–500 YTL aylık gelire sahip olanların, alana gelen kullanıcılar içinde sayıca en az düzeyde olmasının en önemli nedeni, alana girişte belli bir ücret ödenmesidir.

Miniaturk'e gelen kullanıcıların % 49'u İstanbul'dan, % 51'i ise yurtiçindeki diğer kentlerden gelmektedir (Çizelge 1). Bu durum, iç turizmin hareketliliği ve Miniaturk'ün diğer kentlerde yaşayan insanlar tarafından da ilgi görmesi açısından olumlu bir sonuçtur.

Alana ilk kez gelen kullanıcılar ile ikinci kez gelen kullanıcılar arasında ciddi bir oran farkı bulunmaktadır. Bu düşüşün nedenleri araştırılarak, çözüm yollarına gidilmelidir. Alana ilk kez gelen kullanıcılar, % 77,1 oranında iken, ikinci kez alana gelen kullanıcılar, % 13,5 oranında kalmıştır (Çizelge 1).

Kullanıcılar, estetik açıdan karşılaştıkları sorunların başında 1,75 aritmetik ortalama ile en çok çevredeki yerleşimlerin kötü görüntü oluşturmasını görürlerken, en az 1,38 aritmetik ortalama ile

maketlerin gerçek çevreleriyle düşünülmemesini sorun olarak görmektedirler (Çizelge 2).

Çevrede bulunan yerleşimlerin kötü görüntü oluşturması, Miniaturk'e arka fon özelliğinde, önümüzdeki zaman dilimi içinde de olumsuz etki bırakmaya devam edecektir. Haliç'in tarihi dokusu dikkate alındığında hem sosyal ve hem de tarihi açıdan bölge ile daha titiz olarak ilgilenilmelidir (Güler 2004).

Maketlerin kendi içlerinde tarihsel, işlevsel ya da bölgesel anlamlı bir sıralaması olmaması neticesinde algısal sorunlar oluşmaktadır. Bu sorunların giderilmesi için alanda sirkülasyon ve planlama yeniden ele alınmalıdır.

Kullanıcılar, estetik sorunlar içinde maketlerin gerçek çevreleriyle düşünülmemesini en az sorun olarak görmekle birlikte, alanın kalite kriterlerini artırmak üzere, maketler gerçek çevreleriyle alanda yerleştirilmelidir; böylece maketlerin inandırıcılıkları daha yüksek olacaktır.

Alanda kullanılan bazı bitkiler, beraberlerinde kullanılan maketlerin algılanmalarını zorlaştırarak, orantısız boyutlarıyla estetik olarak da olumsuz izlenim uyandırmaktadırlar (Şekil 5).

Alanda, bitkilendirmeden kaynaklanan diğer bir sorun ise fonksiyona uygun olmayan dikim sorunlarıdır. Kimi yerlerde, yaprakları dikenli olan *Ilex aquifolium* gibi bitkiler yol kenarlarına dikilmiştir. Özellikle dikenli bitkilerin, yol kenarlarına dikilmesi uygun değildir.

Şekil 5. Mimar Sinan Türbesi'nin Bitkilerin Baskısı Altındaki Görünümü (Kutay 2006)

Maket ve zemin ilişkilerindeki inandırıcılık eksikliği, tamamlayıcılığı sağlayan sert zemin detaylarının ve aksesuarlarının yetersizliği, sevimlilikten ikna ediciliğe kadar birçok rolü oynayacak bodur bitki kullanımındaki nitelik-nicelik eksikliği başlıca göze çarpan sorunlar arasındadır (Özdemir 2004).

Haliç için yapılandırılmış bir minyatür park ve bu minyatür park için eksiklikleri bulunan bir de Haliç bulunmaktadır. Altyapı sorunları da göz önüne alınarak, Miniaturk'ün gerek alan seçimiyle ve gerekse iç tasarımıyla, yani tüm peyzaj planlama ve tasarım kriterleriyle yeniden ele alınması gerekmektedir. Çevresinde bulunan gecekondular yerleşimlerinden farklı olarak uygulama öncesinde, etüd çalışmasının olması beklenen Miniaturk'ün mevcut durumu iyileştirilmelidir. Haliç kıyılarında devam eden oluşum süreciyle birlikte, Haliç'te rekreasyon alanlarının oluşturulması, olumlu bir yaklaşım olarak görülürken, bu rekreasyon alanlarının da kendi içlerinde en uygun planlarla çözümlenmesi beklenmektedir.

Sonuç olarak Miniaturk, Türkiye için önemli bir gelişme, yeni bir yaklaşım, ekonomik bir gelir kaynağı, rekreasyonel mekân olanağıdır. Ancak, bu çalışmada da tespit edilen sorunlar giderilmediği sürece sürdürülebilirliği de gerçekçi olmayacaktır.

Mevcut sorunlara yönelik yapılması gereken öncelikli çözümler; Miniaturk'ün çevresel ağaçlandırması ile yerleşim yönünde arka fonunun güzelleştirilmesi, sirkülasyon düzeninin sağlanması (levha vb. ile), donatı elemanlarının kullanıcı sayısı ile orantılı olarak alanda bulunması, bitkilendirme ve yapı elemanlarının düzenli bakımlarının sağlanması olarak sıralanabilmektedir.

Mevcut sorunlara getirilecek önerilerle uluslararası düzeye ulaşılarak turizm girdisine de katkı sağlanacaktır. Böylece, Miniaturk, dünyadaki diğer örnekleri arasında marka değerini artırarak ismi ve logosuyla ön plana çıkacaktır.

Kaynaklar

- Anonim 2001. Arredamento Mimarlık, Eylül-2001. ISSN 1300-3801.
- Anonim 2003 a. Yapı Dergisi. 262. Sayı. ISSN 1300-3437. İstanbul.
- Anonim 2003 b. Mimarlık ve Kent Dizisi 12. İstanbul 1950-2003. Boyut Yayınları. İstanbul.
- Anonim 2005. Miniaturk Yönetim Merkezi Raporu. İstanbul.

Demir, Z. 2004. Düzce'nin Yeni Kentleşme Sürecinde Açık ve Yeşil Alanlarına Yeni Fonksiyonlar Kazandırılması. İ.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi. İstanbul.

Güler, F. 2004. Haliç civarında yaşayan ailelerin sosyo-ekonomik yapısı. Dün ve Bugünü ile Haliç Sempozyum Bildirileri (22-23 Mayıs 2003). Kadir Has Üniversitesi. İstanbul.

Kutay, E.L. 2006. Miniaturk'ün Alan Kullanım Yönünden Değerlendirilmesi. A.İ.B.Ü Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Düzce.

Motloch, J.L. 2001. Introduction to Landscape Design. Second Edition. USA. ISBN 0-471-35291-8.

Osmanoğlu, E. 2005. An Architectural Study on Miniature Parks and Miniature Models: Miniaturk. The Graduate School of Natural and Applied Sciences of Middle East Technical University An Unpressed Thesis for the Degree of Master of Architecture. Ankara.

Oğuz, D. 1998. Kent Parkı Kavramı Yönünden Ankara Kent Parklarının Kullanım Olgusu Üzerinde Bir Araştırma. A.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Basılmamış Doktora Tezi. Ankara.

Özdemir, G. 2004 . Liliputlar "Uykuluk" Diyarında... TMMOB Peyzaj Mimarları Odası İstanbul Bölge Şubesi. 2002-2004 Dönem Bülteni. İstanbul.

<http://www.miniatureparks.org>. 26.01.2005.

<http://www.i-a-m-p.org>. 14.03.06.

İletişim Adresi:

Elif Lütfiye KUTAY
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Mimarlık Fakültesi
Şehir ve Bölge Planlama Bölümü-İstanbul
Tel: 0212 252 16 00/298
E-posta: elifk@msgsu.edu.tr

